

ENTREVISTA

Ha Jin

Narrador xinès

“La vàlua d’un escriptor no és mesura en premis, sinó pel seu treball del llenguatge”

LOURDES DOMÍNGUEZ

Ha Jin va començar a estudiar anglès amb uns cursos que s’emetien a la ràdio de la seva Xina natal. 24 anys després i un cop instal·lat als Estats Units, Ha Jin s’ha familiaritzat tant amb la llengua anglesa que es pot vanter de ser un dels tres únics autors no nascuts als EUA que han guanyat el National Book Award, un dels premis literaris més prestigiosos del món editorial nord-americà

LD. *‘L’espera’, la novel·la amb què va guanyar el National Book Award, ¿està basada en una història real?*

HJ. Sí. A la família de la meua dona me’n van parlar en la primera visita que els vaig fer. Els pares de la meua esposa exercien de metges de l’exèrcit a la Xina central, en el mateix hospital on treballava un home que va haver d’esperar 18 anys per aconseguir el divorci de la seva esposa i poder-se casar amb una infermera del mateix centre.

LD. *El ritme amb què està escrita ‘L’espera’ és lent. ¿Alguna vegada va tenir por que el lector s’impacientés?*

HJ. No. El llibre té un ritme lent a consciència. La lentitud era com una mena de repte per testar la meua habilitat com a escriptor. Molts autors són capaços d’escriure una prosa on tot passa molt ràpidament, però pocs saben crear una prosa estàtica digna i bella.

LD. *¿Mentre escrivia ‘L’espera’ tenia al cap la idea d’un lector ideal?*

HJ. No tenia al cap un ideal de lector: la majoria de vegades pensava en una o dues persones en concret. El que sí que és cert és que a l’hora d’escriure la novel·la vaig tenir en compte que els meus lectors serien majoritàriament nord-americans. Per això ex-

plico detalls sobre el menjar, la roba, la llar i els costums que hauria obviat per massa evidents si l’obra estigués destinada a un públic xinès.

LD. *¿Creu que Lin, el metge protagonista, és un heroi antiromàntic?*

HJ. Fins a cert punt, sí. Lin ja té una esposa que li han cercat els seus pares i que no estima. Els seus sentiments cap a la infermera Manna són romàntics, però ell és un home decent i la seva bondat el fa ser dèbil i li impedeix de rebel·lar-se. Per això, en aquest sentit, és un pobre home que no té res d’heroi.

LD. *¿Va tenir por en algun moment que el contingut del llibre no tingués sentit per a un públic no xinès?*

HJ. En un principi sí, perquè no volia que el llibre quedés atrapat pel moment històric, i no coneixia cap llibre amb un personatge que fos un home decent però incapaç d’estimar. Però un dia vaig llegir una entrevista que feien a una nord-americana de mitjana edat que estava casada amb un oficial de la marina. Hi deia: “Desitjaria que el meu marit tingués una aventura amb una altra dona només perquè pogués concebre que es pot estimar una dona apassionadament”. Aleshores em vaig adonar que la gent sense passió existeix a totes les cultures i que els nord-americans podrien reconèixer la situació del meu personatge.

LD. *¿Pensa que ‘L’espera’ ens pot oferir un bon coneixement de la Xina de Mao?*

HJ. La novel·la dóna informació sobre la vida mental dels xinesos durant aquest període. El llibre no està concebut només per conèixer fets del món extern, sinó que, més aviat, està centrat en l'ànima, millor dit, en la malaltia de l'ànima.

LD. *Quan llegim ‘L’espera’, ens pot recordar en algun moment ‘Anna Karènina’...*

HJ. Sí, perquè, per exemple, coincideixen en el diàleg camp-ciutat. La novel·la de Tòlstoi ha estat una gran influència per a mi. El cert és que vaig llegir *Anna Karènina* amb molta atenció mentre estava escrivint *L’espera*.

LD. *El narrador no ens explica gaire sobre els sentiments de Shuyu, l’esposa legítima de Lin. En canvi, sí que ens descriu els de la infermera Manna. Per què?*

HJ. En la primera meitat de la

JERRY BAUER

novel·la, Shuyu és més aviat un personatge de fons. A mesura que la història va creixent, el seu rol es va fent més important. Fins i tot, cap al final, hi ha alguns passatges en què la narració la condueix el seu punt de vista. Però psicològicament el narrador se centra en les vides de Lin i Manna, perquè la psicologia de Shuyu no pot ser gaire complicada: ella és una dona molt senzilla i, gràcies a això, s’endureix i pot sobreviure i, fins i tot, prevaler sobre Manna.

“El llibre no està concebut només per conèixer fets del món extern, sinó que, més aviat, està centrat en l'ànima, en la malaltia de l'ànima”

LD. *Per què un final tan ambigu i alhora irònic?*

HJ. Perquè la vida continua i la història de Lin, Manna i Shuyu no té fi. No pot haver-hi un final clar i precís a la tràgica situació de Lin.

LD. *Els crítics han destacat el detallisme de la seva prosa. ¿Creu que pot ser una conseqüència del seu vessant com a poeta?*

HJ. Potser sí. Els detalls donen substància a la història, li donen la textura de la vida. Un bon escriptor de ficció ha de tenir una mirada molt entrenada per poder explicar els detalls.

LD. *¿Està d’acord que del llibre se’n pot extreure que els somnis, quan es fan reals, sovint no són tan bons com un se’ls havia imaginat?*

HJ. Sincerament, és el que penso. Aquesta afirmació és un fet, sobretot quan no estem del tot segurs d’allò que hem somiat molt de temps.

LD. *Ha tingut l’honor de ser un dels tres únics escriptors d’origen nord-americà que han rebut el National Book Award en la seva llarga història...*

HJ. Aquest premi ha significat molt per a mi i m’ha donat molt de coratge. Però també sóc conscient que la vàlua d’un escriptor no es mesura en premis, sinó pel seu treball del llenguatge. Per això, per una banda, em sento afortu-

nat, però per l’altra també sé que hi ha un munt d’escriptors que són tan genials que el seu treball està per damunt de qualsevol premi.

LD. *Quan li van concedir aquest premi per ‘L’espera’, va afirmar que tenia pensat escriure una obra ambientada als Estats Units en lloc de a la Xina. Ja ho ha fet?*

HJ. Encara no. Acabo de publicar un recull de contes que he escrit entre el 1993 i el 1999. El llibre es titula *Bridegroom* i tots els relats estan ambientats a la Xina. Amb els anys, crec que seré capaç d’escriure sobre la vida americana, però encara ha de passar una mica de temps i sé que haig de ser pacient.

LD. *Per què va escollir publicar en anglès i no en xinès?*

HJ. Als Estats Units, un ha de tenir un títol per poder treballar. Jo no tenia cap títol de xinès i per això, durant anys, no vaig poder trobar cap feina relacionada amb el xinès. Ni tan sols podia servir taules en un restaurant xinès... i tinc una família i l’obligació de mantenir-la! Tots els meus títols els he anat aconseguint en anglès, que, d’aquesta manera, s’ha convertit en la meua llengua de supervivència. A més, cal tenir en compte que abans d’emigrar als Estats Units no havia publicat res a la Xina. Sense tenir un públic lector establert, hauria estat un suïcidi escriure aquí en xinès.

LD. *¿Pensa primer les seves històries en xinès i després les tradueix a l’anglès o les crea directament en anglès?*

HJ. Quan escric, penso en anglès des d’un principi, perquè haig de sentir la llengua. El que passa és que, de vegades, sobretot quan els meus personatges comencen a parlar, el xinès irromp i haig de tractar amb ell.

LD. *Va començar a escriure en anglès ara fa 12 anys. Al llarg d’aquest temps ha publicat molt: una novel·la, tres reculls de contes i dos llibres de poesia. ¿Tot el que escriu va a la impremta?*

HJ. Vaig començar a escriure en anglès seriosament ara fa 12 anys, encara que havia iniciat el coneixement d’aquest idioma molt abans. Concretament, vaig entrar en contacte amb l’anglès el 1976, quan tenia 20 anys, és a dir, que ara en fa 24. Els meus primers llibres me’ls van publicar la Universitat d’Emory i algunes editorials independents.

► ► ►